

עקב
תשפ"ה

תהלתו בקהל חסידים

דברי תורה, סיפורים ומשלים
מאת המנהל הר"ח ר' יצחק אהרן קליין שליט"א

גליון תקפ"ד

וכתבתם על מזוזות וכו' למען ירבו ימיכם וימי בניכם במסכת שבת לב. אמרו חז"ל בעוון מזוזות בנינים מתים, שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך, וכתוב בתורה למען ירבו ימיכם וימי בניכם, מכלל הן אתה שומע לאו. ומקשים בספה"ק, והלא מהפסוק משמע שבעוון מזוזות גם הוא עצמו מת בקוצר ימים, דכתיב למען ירבו ימיכם, ואח"כ ימי בניכם, ומכלל הן אתה שומע לאו, והיה צריך לומר שבעוון מזוזות הוא ובניו מתים. וי"ל שהוא בעצמו לא ימות שיש לו הזכות שאביב קיים מצות מזוזות, ועבורו הוא יאריך ימים כמו"ש ימי בניכם, אבל אם הוא עצמו לא מקיים מצות מזוזות אז בניו ימותו ח"ו.

(פאר מקדושים)

רק למצוות שעשה בעצמו, אבל אם אחרים באו ולמדו ממנו וע"ז יזכה את אחרים על זה יש שכר בעוה"ז, וכמ"ש המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו בעוה"ז, ובפרשת ואתחנן מסיים ושמרת את המצוה, אז היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, אבל אם ויהי עקב תשמעון שרבים למדו ממנו על זה משלמים בעוה"ז. וכן פירשו הפסוק: 'תהלת ה' ידבר פי', ולכאורה למה צריך לדבר בפיו בתפילה הרי הקב"ה יודע מחשבות. והתירוץ ע"ז, כדי שאחרים יראו ויתפללו כמוהו, וזה יושר כל בשר שם קדשו וכו', שכל שרואהו מתפלל בקול ובהתלהבות יצטרף עמו ג"כ להתפלל כמוהו וע"ז יש שכר בעוה"ז, ולכן פותח בלשון רבים, שזכה שעקב תשמעון שאחרים רבים לומדים ממנו, ע"ז ושמר ה' לך בעוה"ז את שכר. (קרבן לדוד)

והסיר ה' ממך כל חולי וכו' ונתנם בכל שונאים וקשה, מה איכפת לנו במי יתן ה' החולי, הרי העיקר שלא יהי'בנני חולי. וי"ל, שהפסוק מגלה לנו יסוד בהנהגת הבורא ב"ה, וכדאיתא בברכות לד בר' חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על חולה היה אומר אח"כ זה חי וזה מת. וקשה, בשלמא זה חי שפיר מבשר למשפחת החולה, אבל זה מת? למה יוציא מפיו דבר רע הרי יכול לומר רפואה שלימה ולא יותר. אלא איך יכול הצדיק לבטל גזירת הבורא, אך התירוץ ע"פ שדרשו חז"ל ברכות סג, על הפסוק ואתן אדום תחתיו, אל תקרא אדום אלא אדם, ור' חנינא הוריד הגזירה מהחולה, אבל צריך ליתן מקום למידת הדיון לחול, ולכן חיפש רשע לשלוח עליו המיתה, ולכן אמר זה היהודי חי והגוי מת במקומו, וזה ויהסיר ה' החולי ממך ונתנם בכל שונאים. (ר"מ מפרמישלאן ז"ע)

ברוך תהיה מכל העמים לא יהי' בך עקר ועקרה איתא בילקוט מפני מה לא נפקדה רבקה הרבה שנים כדי שלא יאמרו משפחת בתואל שזה מכח הברכה שלכן ומשפחתו בירכו את אחותם את ה' לאלפי רבבה ולכן נגרם שהיתה עקרה כמה שנים וזה שאמר הכתוב ברוך תהיה מכל העמים אפילו שכל העמים הגוים בירכו אותך אל תחשוש שיגרסו זה שלא ילדו בניו אלא מבטיח ה' לא יהיה בך עקר ואקרה. (נועם מגדים)

ואכלת ושבעת וברכת את ה' א' על הארץ הטובה אשר נתן לך יש לפרש דהנה אמרו חז"ל גיטין ע אכול שליש ושתה שליש וישאר שליש ריק כדי שאם תכעס תעמוד על מלואיך כי הכעס ימלא את המקום הריק ולא יבקע כרסו מתוך כעסו והנה איתא בנדרים

אם לא אפתח לכם ארובות השמים והרקותי לכם ברכה עד בלי די, ובודאי עוצם ידו לא גורם להרבות ממון.

(הרה"ק ר' אלימלך מליזענסקי ז"ע מובא בס' משענת משה)

והיה עקב תשמעון וכו' ושמר ה' לך יש להבין הפסוק שמתחיל בלשון רבים 'תשמעון' וממשיך בלשון יחיד ושמר ה' לך. וכן יש להבין בסוף פרשת ואתחנן מסיים היום לעשותם, וכתב רש"י ולמחר בעוה"ז לקבל שכרם, וכאן מבטיח הפסוק והרבך וברך פרי בטןך וכו' בעוה"ז הרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. וי"ל, שהכלל הזה שייך

דבר חכמה

לא שבחה התורה את משה רבנו שלא ישן בשמים מ' יום, כמו שכתוב על זה שלא אכל ומים לא שתה, אך הנה מה הטעם שלא אכל ושתה, כי לא רצה לשנות ממונה המקום, ושם בשמים לא אוכלים, אבל אולי המלאכים אכלו כאשר משה ישן, אלא על כרחך צריך לומר, שמשה לא ישן ואין צריך לפרט זאת כי ידעין מזה שכתוב שלא אכל וכו"ל.

(ר' לייב המוכיח)

עם חכם ונבון

ולכן חייבים לקיים הצוואה כפי שהיא. הבטיחו פרס גדול מי שיפתור הצוואה כפי שהוא ללא שינוי. בא חכם אחד ואמר הנה הבאתי גמל אחד במתנה ע"מ להחזיר ועכשיו יש לכם 18 גמלים יקח הבכור מחציתם כפי הצוואה דהיינו תשעה גמלים וה-9 הנשארים יקח מהם הבן השני שליש מהכל כפי הצוואה דהיינו ששה וישאר ג', יקח הצעיר תשיעית מהכל דהיינו 2 מה-18 ויחזור האחד הנוותר לחכם שהביאו ונתקיים הצוואה כפי שציוה אביהם, וקיבל החכם הפרס.

רמז בפרשה

מה ה"א שואל מעמך איתא בחז"ל "מה" היא לשון ענוה כמו ואהרן מה הוא והרמז כאן שהקב"ה מבקש ממך שתהיה לך מדת הענוה וזה "מה" – ענוה ה' א' דורש מעמך וכל מדוה מצרים לא ישימם בך ונתנם בכל שונאים בגמרא איתא "שימה" בכל שהוא "נתניה" בכזית ולפ"ז ההסבר לא ישים ה' בך אפילו כל שהוא ממדוה מצרים אבל לשונאין יהיה ונתנם כשעיור כזית.

בשבתך בביתך ובלכתך בדרך צריך האדם ללמד את בניו ללכת בדרך ה' כשהוא עדיין בביתו בעוה"ז כדי שבניו ימשיכו בדרך זו גם כאשר יוכלתך בדרך" כאשר ילך בדרך כל הארץ לאחר מאה ועשרים שנה ימשיכו בדרךכו. (חתם סופר ז"ע)

לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי רבי לייב המוכיח, הגיע פעם לעיר אחת והשמש הממונה לסדר מקום לינה ואכילה לאורחים שלח אותו לבית קמץן אחד, וכשרצה לאכול אמרו לו בני הבית שנוהגים אצלם לא לאכול בערב כלום, והלך לישון, אבל לא נרדם מפני הרעב, ובני הבית כשחשבו שכבר ישן הוא, ערכו שולחן והתיישבו לאכול.

בבוקר אמר להם רבי לייב שנתיישבה לו קושיא חמורה שהיתה לו, והוא דמדוע

מעשה שהובא בס' עוד יוסף חי אדם אחד היה לו שלושה בנים והיה לו רכוש של 17 גמלים וציווה בעת מיתתו שלא ימכרו אותם רק יחלקו אותם כמו שהבכור יקח מחציתם, והשני יקח שליש, והשלישי יקח תשיעית, ואחר שמת טען הצעיר שהיות שמספר 17 אינו מתחלק א"כ אביו כנראה לא היה שפוי בשעת הצוואה ובטלה הצוואה ויתחלקו בשווים שזה בשוה אחר שימכרו את כולם, אך הבכור טען שאביהם היה שפוי לגמרי ולא ראו בו שום סימן שאינו שפוי

והסיר ה' ממך כל חולי ר"ת חכם לרמז מ"ש חז"ל מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים

(פנינים)
ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחשת

אבניה ברזל ומהרריה תחצוב ר"ת אבות, ברזל ר"ת בלהה רחל זלפה לאה לרמז שבזכות האבות והאמהות זוכים לארץ ישראל אשר לא תחסר כל בה.

(בעל הטורים)
מרשית השנה מרשית חסר א' לרמז מתשרי-אותיות מרשית שבחדש תשרי נקבע כיצד תהי' שנתו של האדם מתחלתה ועד סופה.

(שם)

והיה עקב תשמעון ברש"י הק' אם עבירות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון. יש רמז בכאן על איסור פסיעה גסה בשבת שזה מצוה שאדם דש בעקביו. ויש לפרש בזה גם מה שאמר דוד המלך תהלים יט, גם עבדך נזהר בהם בשמרים עקב רב שגיאות מי יבין מנסתרות נקני'. כלומר, כאשר אחשוב האם באמת אני נזהר בכל פקודי ומשפטי ה', ואני נזכר שבשמרים עקב רב, שיש מצוה להשמר מפסיעה גסה בשבת, ולכן אבקש שגיאות מי יבין מנסתרות נקני'.

(הגאון ר' מאיר אריק)
וקשרתם אותם לאות על ידכם וכו' ולמדתם אותם את בניכם וכו' הנה בפרשה זו שהיא קבלת עול מצוות הקדים מעשה המצוות דהיינו מצות תפילין קודם למצות לימוד התורה לבנים. והענין הוא, כי יסוד ראשון לחינוך הבנים לתורה ולמצוות הוא, באיזה אופן מקיים האב את מצוות התורה ובאיזה אמת מדה של מסירות נפש לעשיית המצוות ואז זה משפיע על הבן שלא יסור ממנה, וכן פירשנו בתהלים קטו, יוסף ה' עליכם עליכם ועל בניכם, אם תוסיפו עליכם עבודת ה' מלא ברכת ה' אז יעבור שפע קודש עליכם ועל בניכם והיו בנים ברוכים לה' עושה שמים וארץ.

(תורת מהרי"ץ)
ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי וכו' וזכרת וכו'

כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל ונראה הכוונה, כי העשיר סובר שמחמת שהוא עוצם ידו מלהרבות צדקה על כן יש לו ממון הרבה, ואילו אומר הכתוב ואמרת כחי ועוצם ידי עשה לי וזכרת כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ואם נתן צדקה על אחת כמה וכמה שהקב"ה יוסיף לתת לך חיל כאשר הבטיח, כמו"ש: וזכונני נא בזאת אמר ה'

כב עה"פ ית' ה' לך שם לב רגז שהכוונה על גלות דבבל אבל בא"י אין כעס ורוגזה ולכן כתיב כאן ואכלת ושבעת כדי שביעה ולא יצטרך להשאיר שליש ריק כי לא יבא לידי כעס כי מדובר בא"י ושם יהי לך לב רגז.

(פנים יפות)

ואכלת ושבעת וברכת

הנה בפיט צור משלו אכלנו' נאמר ברכו אמוני שבענו והותרנו כדבר ה' והיכן כתיב על והותרנו שה' ציווה הרי כתוב רק על שבענו ואכלת ושבעת וברכת וי"ל שהותרנו זה הוכחה על שבענו כי מהיכן ידעו ששבעו אולי אם היה מקבל עוד אוכל היה אוכל לשבעה אלא הותרנו זה ההוכחה ששבענו.

(הגיון ליבי)

שמעתי מהצדיק כ"ק רבי ישראל אבוחצירא שראה שאחד האורחים שם בתיק מאכלים שיריים מהסעודה כדי לקחת לביתו וחשב האורח שאין הוא שם לב פתאום פתח עיניו ואמר לו ואכלת ר"ת ואל כליך לא תתן וכשנפרד ממנו מלא ידו או לקחת לביתו.

והיה עקב תשמעון

רבותינו מפרשי התורה חלוקים בפירוש לשון הכתוב "עקב". רש"י פירש מצוות קלות – שקל לקיימם בלא טורח ונראה שדש בעקביו. ובדעת זקנים בעה"ת פירש שקאי על מצוות ציצית שנגררים אחריו ונדשים על הקרקע שצריך להזהר בזה ולהשליך על כתפיו. ויש שדרשו על שיהיו מקול באשה ערוה שזה ר"ת עק"ב. ונראה לומר שהכוונה להדר במצוות ולהראות חביבות המצוות, כמ"ש במדרש תנחומא פ' תצוה: אמר רשב"י בא וראה שאין חביב לפני האדם יותר מבנו, והוא מל ושוף דמו בשמחה, כמ"ש: שש אנכי על אמרתך, וכן דרשו וישש"ון זו מילה, ומוציא הוצאות רבות וממשיך עצמו ומשמח אחרים בסעודת מצוה, וכן מצינו בדברי בלעם מ' מנה עפר יעקב, ומצינו בחז"ל סוכה לו: שירי מצוה מעכבים את הפורעניות ועוצר רוחות וטללים רעים, וכן מצינו ברה"ט: למה תוקעים ומריעים, כשישמע השטן שישאל מחבבים את המצוות מסתתמין טענותיו. מכל הנ"ל נראה הכח גדול לחבב המצוות ולאדם נראה שדש בעקביו ואינם מחשיבים כפי ערכם הרב.

(מחשבת הלוי זצ"ל)

ובזה יתורץ מה שהקשו העולם, הרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והרי בהמשך הפסוקים נראה שיש שכר. ולפי מה שכתב בעל "מחשבת הלוי" מתורץ היטב, כי איתא בספח"ק שהשכר על עצם המצוה ליכא בעוה"ז, אבל על החביבות השמחה וההנאה למצוה יש שכר בעוה"ז, ומדויק והיה עקב, ויהיה לשון שמחה.

(הגיון ליבי)

ורגלך לא בצקה

מקשים העולם, שרש"י, כתב כאן שכן דרך הולכי דרכים יחף שרגליהם נפוחות, משמע שהלכו בלי מנעלים. ובסוף פ' כי תבא כתיב, ונעלך לא בלתה מעל רגליך, משמע שהלכו עם מנעלים. וי"ל אלה שבאו ממצרים היה להם מנעלים, ואלה שנולדו במדבר הלכו יחפים. עו"ל, שאלו שהיו בתוך ענני כבוד לא היו צריכים למנעלים ואלה שהענן פלטן כגון שבת דן שהיה עמם פסל מיכה היו צריכים ללכת עם מנעלים מפני סכנת נחשים ועקרבם לאפוקי אלו שהיו בתוך הענן לא הוצרכו לזה כי הענן שרף אותם שלא יזיקו לבני"ו וכמו שכתב הרמב"ם שמי שהולך יחף במדבר נקרא מאבד עצמו לדעת.

(פאר מקדושים)

את ה' א' תירא

חז"ל אמרו בשבת קיח. אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד היו נגאלין. הכוונה על שבת אחד, והשבת השניה הכוונה לת"ח הנקרא שבת, כמ"ש בזה"ק בס' ויקרא כשם שצריך לכבד את השבת כן חייב לכבד ת"ח. וכמו שדרש ר"ע את ה' א' תירא - לרבות ת"ח. ולכן אלו כבדו ישראל את השבת ואת הת"ח היו מיד נגאלים.

(דרשות הצ"ח)

ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם

מקשים העולם מדוע לא כתיב ובכל מאודכם כמו בפרשה ראשונה. אלא י"ל כיון שדרשו חז"ל למה נאמר ובכל מאודך בפ' ראשונה כי יש לך אדם

בגזרת עירין קדישין

קשה לחיות וקשה גם למות, היתה תחושתם הקשה של יהודי העיר רימינוב. לא די למשפחה האבלה בצערה הגדול, כאשר האסון נוחת עליה וכורת ממנה בן משפחה אהוב, אלא שהיא עוד נאלצת להתמודד בשעה קשה זו עם תאבונם הגדול של אנשי "חברא קדישא" המקומית, המבקשת לנצל את חולשתם של האבלים ואת הבלבול שהם נתונים בו, ומפקיעה את מחירי חלקות הקבורה. היו כמה מקרים של משפחות עניות במיוחד שלא יכלו לעמוד בדרישות הכספיות המופרזות, או כמה בני משפחה שהיה להם האומץ לומר "לא! לא נשלם מחיר מופרז!"

בני משפחה אלו, נענשו קשות. לא הם, אלא יקיריהם הנפטרים. החברא קדישא דרימינוב סירבה לקבור את הנפטרים במקרים דנן, והלינו אותם יום, יומיים ואפילו שלושה. בני המשפחות נשברו נוכח החילול המחפיר של כבוד המת דע שנכנעו למחירי הסחיטה כדי לאפשר קבורת יקירם.

העוול היה תלוי בצווארה של קהילה קדושה רימינוב כמות קלון. עקבתם של בני העיר גדלה עד לשמים אך לא היה פוצה פה ומצפצף מול תקיפי חברא קדישא שעשו מה שרצו, ומדי פעם הלכה חוצפתם וגברה.

ברוך שמו עולמו לשומרים. ברימינוב, התגורר כידוע הרבי הקדוש **רבי מנחם מנדל**, שלא היה יכול לראות בעוול המתמשך. פעם אחת לאחר מקרה חמור של מת שהתנוול בביתו ארבעה ימים (!) זימן הרבי אליו את שלושת גבאי חברא קדישא דמתא: פיניע הארוך, שלוימלה ווסרשטרום, וארק'ה מוטל'ס (אהרן בן מרדכי) הידוע גם בשם ארק'ה האדום, ואמר להם ללא גינונים יתירים:

"רציית לבקש מכם שלא תסחטו את האבלים, אלא שיודעני שלא תצייתו לי, וכשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע. אך זאת גוזר אני עליכם, כי בכל מקרה, פרט למקרים יוצאי דופן, לא תלינו את המת אפילו לילה אחד. קבור תקברנו ביום ההוא, ביום פטירתו!"

הוא סיים את דבריו הנוקבים בצורה המשתמעת לפן אחד בלבד. הגבאים חרקו בשניהם כי ידעו שבכך יאבדו את נשקם העיקרי כנגד משפחות האבלים, אך עמדו חסרי אונים כנגד סמכותו הבלתי מעורערת של הרבי הגדול. הם יכלו לעמוד אדישים מול בכיה של אלמנה רצוצה שהפרטה לא היתה מצויה בכיסה, והאמירו את המחיר עוד ועוד גם כשהקורבן היה יתום צעיר שלא ידע אפילו מאיזה צד מתבוננים בזהוב, אך כשעמדו מול אישיות הפלדה של הרבי מרוב פחד לא נותרה רוח בקרבם.

"אנחנו מבטיחים" אמרו בשפה רפה, כמי שכפאו שד. ואכן, בתקופה הבאה השתנה המצב ברימינוב. לא עוד התעללויות בבני משפחה בוכיה, ולא עוד סחיטת כספים באיום 'הכסף או הגופה'. נפטרי העיר זכו לקבורה מכובדת ללא שהיות, ובהעדר שיניים לא כאבה עוד הנשיכה. מחיר חלקות הקבורה החל לצנוח והשלווה חזרה לעיר.

שממונו חביב עליו יותר מגופו לכך נאמר ובכל מאודך. וצריך להבין מדוע חביב על האדם ממונו יותר מגופו, אמרו (חולין צא). שהצדיקים אין פושטים ידם בגזל ואלו הם יחידים. ופרשים ראשונה נאמר בלשון יחיד והצדיקים הם יחידים וממונם חביב כי אין פושטין ידם בגזל. אבל פרשה שניה שמדובר בלשון רבים, ואמרו חז"ל שרובם נכשלים בגזל ואין חביב עליהם ממונם כיון שפושטים ידם בגזל לכן לא כתוב ובכל מאודכם.

(רבי חיים רפפורט אוסטראה)

והסיר ה' ממך כל חולי וכו' ונתנם בכל שונאך וצריך להבין, הרי העיקר שיסיר המחלה, ומה איכפת לנו שנתנם בכל שונאך. וי"ל עפ"י המעשה

שבא היוגד יעקב' לר' שלמה באבוב זצ"ל, כתב פיתקא - קויטל, ובו ביקש ב' בקשות. א', שיתרפא ממחלת העור שסבל בגללה יסורים קשים. ו-ב', שיקבל פטור מהצבא כי הגיע לגיל התייעצות לצבא. כשקרא הקויטל אמר שהבקשות הם תרתי

א מעשה

לא לעולם חוסן.

כמה חודשי שקט עברו על העיר ואז אירע דבר שהסעיר את הכל.

באחד הכפרים הסמוכים לרימינוב, נפטר חוכר יהודי שניהל פונדק. זה היה בית מרוח קטן עבור הנוכרים המקומיים, ומסעדה ובית-מלון קטן לעוברי אורח יהודים. בני משפחתו העמיסו את ארונו על עגלה והביאוהו לעיר הגדולה, לקבורו בבית העלמין.

כאשר שמעו את דרישתם של אנשי הח"ק סמרו שערותיהם מתדהמה.

500 זהובים, לא זהוב אחד פחות!

זה היה הון עתק, סכום שמעבר להשגה של אדם מן הישוב, המצוי רק בארנקו של עשיר גדול.

זה אכן מה שהחשבו אנשי הח"ק דרימינוב, הם ידעו כי פלוני הנפטר היה "ארענדאר", לאמור "חוכר" אחוזה מהפריץ, והיו בטוחים כי בודאי עשיר היה כקורח. אולם כדרכם של הבריות, נטו גם הם להגזמה רבתי. החוכר אמנם לא היה עני ואביון, אך גם עשיר לא היה.

זוגתו של החוכר ניסתה להעמיד את אנשי הח"ק על טעותם, ולברר אם לא התכוונו לחמישים זהוב.

"לא ולא" הבהירו, "אנו מבטיחים לך שלא התכוונו לפחות מחמש מאות, תני את הכסף ומיד נערוך לאישך המנוח הלוויה נאה, ונקבור אותו בחלקת מכובדת, צופה על פני רימינוב". ניסתה האומללה להתמקח. "אולי מאה" אצילי להשיג בדרך כלשהי."

"אין על מה לדבר, 500 זהוב".

שעה ארוכה ניסתה, מיואשת ושבורה, לרכך את לבם האבן, ולא העלתה בידה אלא חרס. דבר אל העצים ואל האבנים.

"אמא, בואי נעזוב את הרשעים האלו" פנה אליה בנה הבכור, עלם כבן ט"ו שנה, וקינה את עיניו האדומות במטפחתו, "נקבור את אבא במקום אחר".

כבעס גדול קמה לצאת כשהיא מטיחה מילים קשות בקברנים הקשוחים שאינם מסוגלים לוותר לאלמנה רצוצה.

הקברנים נבהלו. הובלה של המת לעיר אחרת פירושה הוא אחד, הקבורה תתעכב עד למחרת, זכורה היתה להם הבטחתם הברורה של שלושת הגבאים המנהלים, וידעו כי כעת תופר ההבטחה הפרה גסה. אחד מהם נזעק לחדר הפנימי בו ישבו הגבאים הנכבדים, והסב את תשומת לבם לויכוח הסוער המתנהל בחדר החיצון בין האלמנה לעמיתיו. "סבורני שדברי האלמנה בדבר הובלת המת למקום אחר, משנים את התמונה כולה. המת יקבר רק מחוץ ונמצאים אנו בדאים לרבי. יש להזיל את המחיר ולאפשר קבורה מיידית".

אולם הגבאים שגם הם חשבו כי עשיר מופלג היה החוכר, טענו טענה גאונית: ההבטחה בדבר עיכוב הקבורה, חלה רק על נפטרים בני רימינוב, וכיון שהחוכר דנן הוא כפרי לא מקומי, אין שום איסור לעכב את קבורתו למחר ואפילו למחרתיים.

סבורים היו הגבאים כי איש מבני רימינוב לא יקדש מלחמה עבור כפריים זרים, ברם, דבר המעשה התפרסם מיד בכל רימינוב והעיר היתה כמורקחה. הרוחות סערו

דסתרי, כי ע"י המחלה יכול לקבל פטור מהצבא, אך אתפלל שיתקיים כך והסיר ה' ממך כל חולי ונתן כן - כאשר תהי' בכל שונאך - בקרב הצבא שהם שונאך, אבל מיד אח"כ והסיר ה' ממך, ואכן נפטר מהצבא ע"י מחלת העור. (תולדות יחי' יוסף)

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן

וקשה, אם האכילים ה' את המן א"כ למה אמר וירעיבך, וי"ל, שכידוע שהמן ירד לכל אחד לפי דרגתו האמתית, שלצדיקים האמתיים ירד בפתח ביתם, ולשאר אנשים היו צריכים לחפש עד שהגיעו למנה שלו. וא"כ, אלו הנקראים רבי ובאמת אינם ראויים כלל לזה התואר - התביישו לצאת לאסוף המן, כי יראו

כולם שצריכים ללכת רחוק למצוא את המן שלהם או לא יצאו שלא יתביישו, וחיכו עד אשר כל האנשים לקחו כבר חלקם ואז יצאו. ובנתיים וירעיקך – נשארו רעבים, ורק אח"כ ואכילוך את המן. (ארו בלבנון)

אויף שבת

ואנשים סחו בחדשות בכל מקום. שלושה דברים הרתיחו את יהודי העיר: האחד, הפרת ההבטחה לצדיק העילאי הרבי ר' מנדלי מרימנוב. השני, בזיון המת באופן כה מחפיר. השלישי, ההתעללות הקשה במשפחת הנפטר שאסונה הוכפל כפליים.

בכל פינה סחו הבריות על השערורייה, עד שהגיעו הדברים גם לאוזניו של הרבי. מיד נזדרז לשלוח את משמושו הקדוש הרבי ר' הרשלי לקרוא לשלושת הגבאים. אך הללו שצפו מראש את תגובתו התקיפה, הזדרזו ונמלטו מהעיר בטרם ישלח לקרוא להם.

ביתיים יד הלילה והמת לא הובא לקבורה. למחרת בבוקר חרץ הרבי את גזרתו על שלושת הגבאים הסוררים: "הם לא יזכו להיקבר ברימנוב עיר מולדתם, אלא במקום אחר. כל השלושה לא יזכו להגיע לקבורה אלא רק אחרי שלושה ימים לאחר פטירתם."

שנים רבות עברו מאז. זכרונם של הבריות התקפה עם השנים, וכבר הסיחו דעתם ושכחו את דברי הרבי. אך בשמים לא נשכח אף דיבור אחד של עבד ה'. הגיעה עת פירעון!

בניו של פיניע הארוך נשאו להם נשים במדינת הונגריה ועברו לגור שם. בערוב ימיו נסע פיניע לבקר את יוצאי חלציו, ובעודו שוהה על אדמת נכר, בארץ זרה, חלה פתאום הגבאי הזקן במחלה אנושה. על ערש דווי הזהיר את בניו באזהרה חמורה, "שאוני והביאוני לקבורה ברימנוב מולדת, ליד קברות אבותי".

לאחר כמה ימים נפטר הגבאי. בניו העמיסו את ארונו על עגלה רתומה לסוסים ודהרו בדרך המובילה לרימנוב. יום ולילה ויום התנהלו הסוסים בדרך, ובערב השני, על אם הדרך, סמוך ונראה לרימנוב, עצרו הסוסים ללא סיבה.

גער בהם העגלון, הצליף קלות בשוטו ואחר הלקה אותם בחמת רצח. אולם, ללא הועיל, הסוסים עמדו תקועים במקומם כמסומרים לאדמה. "אל דאגה" הרגיע העגלון את בני המשפחה המודאגים, "מיד אלך ואחליף את סוסי המורדים באחרים צייתניים יותר".

הלך העגלון לבור לו בעלי חיים צייתניים יותר, ומקץ שעה קלה חזר ואחריו מהלכים זוג סוסים בעלי כח. על אתר הוחלפו כל באלו.

פלא על פלא. גם הסוסים החדשים, שצעדו לכאן קלילות, אך נרתמו לעגלה שעליה מונח הארון, מיד נתקפו שיתוק. גם השכל המגושם ביותר לא נותר אדיש נוכח יד ההשגחה. פתאום נזכרו בניו של פיניע בדבריו של הרבי: "לא יזכה להיקבר בעיר מולדתו, לא יקבר אלא לאחר שלושה ימים מפטירתו".

נבואתו או גזירתו של הרבי מתאמת לעין בשר. אין טעם להתעקש לקחתו לרימנוב, יען כי מוחיצה של ברזל חוצצת בין פיניע לעיר מכורתו. נמלכו הבנים בינם לבין עצמם, והחליטו: אם כבר קבורה בנכר, עדיף שיהיה סמוך אליהם.

העגלון רתם שוב את סוסיו שלו, ולאחר שסובב את ראשם לכיוון ההפוך פתאום נעשו רגליהם קלות כאילו הם שוטו כסוסי מרוץ. בתוך פחות מיממה שבו לעירם בהונגריה, ושם נטמן פיניע הארוך בדיוק

ויאבדם ה' עד היום הזה

למה הדגיש 'עד היום הזה'. ונראה דהנה חששו חז"ל באם נטבע הבעל שאשתו אסורה לעולם כי מים אין להם סוף וייתכן שניצל ויצא למקום אחר

מקץ שלוש יממות מעת פטירתו.

שליומלה ווסרשטרום שמע את מה שאירע לפיניע, ידידו הותיק, ולבו צלל בקרבו כאבן. כל השנים היה מממתן שמא, אולי ימוחק עוונם הישן ויטלח. עתה נוכח לדעת עד כמה קשה היא מידת הדין.

כמה ימים ערך שליומלה את חשבון עולמו ונפשו, וידע כי כהן ברימנוב לא יזכה להיטמן ויהי מה. אם הרבי הבטיח, אל נכון יתקיימו דבריו באיזהו אופן. אפילו אם ימסמר עצמו לקיר ביתו במסמרים ויתדות, תישא אותו הרוח כנוצה ותעיפנו לעיר אחרת.

למה לסבול כשאפשר לעשות זאת בדרכי נועם? אמר שליומלה לנפשו. "במקום להתענות בחרדות וספקות, ולחכות באוזלת ידים לקיום הגזרה, אפשר לנקוט בקום ועשה".

קנה שליומלה כרטיסי נסיעה באוניה והפליג לארץ ישראל. הנסיעה היתה נפלאה. הים היה חלק והשמש זרחה. שליומלה ישב כל בוקר על כסא נוח בסיפון העליון ושאף בהנאה אויר ים מלוח.

כשרב החובל בישר לכל הנוסעים כי בעוד שלושה ימים תעגון הספינה במל יפו, זע לבו של שליומלה מרוב התרגשות וזיעה קרה שטפה אותו. הוא חש פתאום ברע ולפת את לוח לבו בכאב. המלחים נזעקו אליו והתיזו על פניו מים קרים. שליומלה היה שרוע על קרשי הסיפון בפנים אפורות, ולאחר דקות אחדות עבר לעולם שכולו טוב.

רב החובל רצה לנקוט בדרכם של יורדי הים מאז ומעולם: להשליך את הגופה הישר אל מי הים, לבל ידיבק את שאר הנוסעים, אם היה נגוע הנוסע האומלל במחלה מדבקת. בניו של שליומלה הקימו קול זעקה מחריש אוון והסבירו לרב החובל את המושג "קבר ישראל". דברו והתחננה, שפכו בפניו את לבם הפצוע ושאלו אותו: "איך אתה עושה לנו דבר כזה, לבני משפחה אבלים שזה עתה שכלו את יקירם?!"

מידה כנגד מידה. אותן מילים שיצאו שוב ושוב מלבם השוות דם של אבלי רימנוב בשעתם, חזרו ונשמעו על פיהם של בני אותו רבנו שבגללו התענו כה הרבה יהודים.

ולבסוף, אחרי הרבה דמעות ואכילת לב ומרה, תחנונים ובכיות, וגם הרבה מאד שוחד ושלמונים, נעתר רב החובל והרשה ברוב חסדו להשהות את הגופה באחד המחסנים בתחתית הספינה, אי שם בין חולדות ועכברים, עד שתגיע לחוף.

שלושה ימים לאחר מותו נקבר שליומלה ווסרשטרום באדמת ארץ ישראל, כאשר ציווה איש האלוקים.

הגבאי השלישי, אהרן מוטליס, הנקרא בפי כל בכינוי ארק'ה האדום בגין צבע שיערו, חונן במידה רבה של עזות מצח וחוצפה, והיו שתלו בו את קולר התנהגותם הקשה של חבריו. יען כי הוא היה השאור שבעיסה שתמיד התסיס והמריד את חבריו.

ארק'ה שמע גם שמע מה עלה בגורל שני עמיתיו, ולבו לב האבן לא נע אף כמלוא נימה. "לא זה לא יקרה" היה בטוח. "אני תוקע עצמי כאן ברימנוב, ומן העיר לא יוציא אותי אפילו עדר פילים." (המושך בעמ' 4)

וא"כ היה בני" חוששים שהמצרים שנטבעו יצאו למקום אחר, ולכן הדגיש שהציף ה' את מי ים סוף עליהם ולא שהם נפלו למים אלא המים נפלו עליהם ולכן נאבדו לעולם במיתתם.

(דברי שאול)

והיה עקב תשמעון וכו'

יש לפרש, דהנה אחד מהדרכים לנצח את יצה"ר הוא 'זיכור לו יום המיתה', ו'עקב' הוא גם 'סוף'. והיה עקב - אם האדם ישים אל לבו שיבא סוף לימי חייו, זה סגולה ליתשמעון את הדברים האלה: מצוות התורה.

(כרם שלמה)

ארץ זית שמן ודבש

בתרגום כתב: 'ארעא דזיתא עבדין משחא והיא עבדא דבש'. צריך להבין, מה רוצה לרמוז לנו בהדגשה שהיא עבדא דבש? וי"ל עפי' הגמ' בבכורות: ה' היוצא מן הטמא טמא, ומפני מה אמרו דבש דבורים מותר, מפני שמכניסות את מיץ הפרחים הגדלים בארץ לתוך גופן ומוציאים אותם כפי שנכנסו בלי שום תוספות הנובעות מגוף הדבורים הטמאים לאכילה. וזה נרמז כאן בתרגום, 'והיא עבדא דבש' - שהארץ עצמו עשה הדבש ולא בא מגוף הדבורים, (ברור שהתורה דברה מדבש תמרים וכל הנ"ל זה רמז בעלמא).

(הגאון ר' ש"ד וואלקין זצ"ל)

ארץ זית שמן ודבש

יש לדקדק, מדוע לא כתיב בתורה בפירוש 'תמרים' ורק כתוב היוצא מהם. וי"ל דאחרי הפסוק של שבעת המינים כתיב: 'ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לכם' וכו', ואכלת ושבעת וברכת', דרשו חכמים מוכן שאין מברכים ברכהמ"ז אלא על לבם, ואילו רבן גמליאל סבר שעל תמרים גם מברכים ברכהמ"ז כי זה מוזן את האדם, אבל על הדבש היוצא מזה אין שום מחלוקת ולכו"ע אין מברכים ברכהמ"ז והיו ככל הפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל. לכן הזכיר את הדבש היוצא מן התמרים ולא את התמרים שלפי רבן גמליאל אינו דומה ברכתו לברכת שאר המינים.

(מילי דמרדכי)

לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי

חז"ל אמרו: (עירובין נד) "האי עלמא כבי הלולא דמיא", העולם הזה דומה לשמחת ישיאין. והנמשל דהנה בשמחת ישיאין בסעודה אנו רואים שרוב אנשים שבאים לשמחה יושבים לסעודה ואוכלים מכל הנמצא על השולחן. אבל אבי אביהם ואם אמם לא מתרכזים בסעודה עצמה אלא בקבלת פני האורחים. ואבי החתן ואבי הכלה כלל לא מתיישבים לשולחן וצריך להזכרים לישול ידים ולשבת לאכול. והחתן והכלה בקושי טועמים איזה דבר להפיג התענית של אותו היום. מזה אנו רואים שמי שנהנה מעצם השמחה אינו צריך להנות מהסעודה, וכן הצדיקים הנהנים מהתורה והמצוות עצמם שהם מותקים להם יותר מדבש ונופת צופים, די להם בקב חרובים. ולכן משה רבנו שעלה למרום וקיבל התורה מהקב"ה בעצמו לא היה צריך לא ללחם ולא למים.

(קרן לוד)

וכ"כ פירש בעל שבט הלוי זצ"ל על מה שאמר הקב"ה על מיעוט הקרבת של שמיני עצרת עשו לי סעודה קטנה כדי שאשמח בכם, שהשמחה תהי' על קירוב הרוחני שבין בני' לאביהם שבשמים ולא על הסעודה הגשמית.

(שבט הלוי ז"ע)

את ה"א תירא

שמעון העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה עד שהגיע לאת ה"א תירא - פירש וכו', עד שבא ר"ע ודרש 'את ה"א תירא' - לרבות ת"ח. וההסבר, כי שמעון העמסוני פחד להשוות מי שיהי' ליראה ממנו כמו ליראה מפני ה', אבל ר"ע שהיה אומר שעד מ' שנה שהיה עם הארץ וראה ת"ח היה מוכן לנשכו כחמור ולכן דרש שצריך לכבד הת"ח כמו את ה'.

(תפארת יונתן)

ולכן היה רבי עקיבא מעשרה הרוגי מלכות שנענשו על מכירת יוסף למרות שהי' רק תשעה, אבל כיון שצדפו את ה' שיהי' להם מנין וקבלו את עונשם כיון שהיו גלגולם של השבטים שהיו מ', אבל ר"ע היה עשירי כנגד הקב"ה וזהו העשירי יהי' קודש לה' ויצאה נשמתו באחד בשביל האחד.

(ר' שמשון אסרפולי הי"ד)

והיה עקב תשמעון

הקשו בספה"ק איך מבטיח הקב"ה את הטובות הרי שכר מצוה בהאי ליכא? עלמא ליכא? וחלק מהם תרצו שכיזעו על השמחה שאדם שמח בעשיית המצוה ובהכנות למצוה על זה משלם ה' שכרו בעוה"ז ורק על המצוה עצמה משלם לעוה"ב וידוע דרשת חז"ל שיהיה הוא לשון שמחה, ויהי' לשון

והיה עקב תשמעון וכו' ושמרתם ועשיתם אותם רש"י הק' פירש, עקב, לשון עקביו של אדם. לפי"ז אפשר לומר שהתורה מלמדת לכל אדם לעיין בכל פסיעה ופסיעה שהוא דש בעקביו לראות אם זה מתאים לרצונו של הקב"ה. וזה נרמז כאן, 'והיה עקב' - לעיין בכל פסיעה ולראות אם מתאים ל'את המשפטים האלה', כלומר לתורה הק'.

(הצ' רבי משה לייב מסאסוב)

רק באבותיך וכו' ויבחר בורעם אחריהם בכך וכו' לכאורה, 'בכך' נראה מיותר, די כי באמרו 'ויבחר בורעם אחריהם'. וי"ל להוציא את עשו וזרעו שבאים מזרע אברהם, ולכן כתיב ויבחר בכך, שיש בכך בחר ולא שום עם אחר אפילו שבא מזרע אברהם.

(דברי יחזקאל)

הם מערימים עפר על גדות הקבר העפר נשפך פנימה, והם חופרים שוב, ושוב נשפך העפר פנימה, וחוזר חלילה. לאחר שעה קצרה הבינו כי מן השמים נלחמים בהם. הערב עמד לרדת, והמת עדיין לא הובא לקבורה.

בשעה זו פרש קשיש אחד מאנשי הח"ק הצידה וטפח על מצחו באנחה כבדה, "אוי, כמה גדולים דברי רבי. דברי הרבי מתקיימים!" - והוא סיפר לחבריו בני הדור הצעיר שלא ידעו, ולבני המשפחה שכבר שכחו, על גזרתו הנוראה של הרבי ר' מנדלי מרימינוב בשעתה.

רצו בניו של ארקה אל ממלא מקומו של רבי מנדלי, הוא הרבי הקדוש רבי צבי הירש מרימינוב, וספרו לו על המתרחש. התחנונו לפניו כי ימתיק את מידת הדין המתוחה.

והרבי ר' צבי הירש מרימינוב, זקן ומלא רחמים, שמע את דברי הבנים, ושלח את משמשו אל בית העלמין, אל ציון מורו ורבו רבי מנדלי, ובפי המשמש הדברים הבאים: "אני בא בשמו של תלמידכם וממלא מקומו, רבי צבי הירש שיחי, שחולשתו גדולה ואין לו כח לבוא לכאן בעצמו. הרבי מבקש מכם שתחוסו ותרחמו על כבודם וכוחם של בני משפחת הגבאי המנוח, ועל כוחם ובריאותם של אנשי ח"ק, שמהבוקר ועד עתה מנסים להביא את המת לקבורה ולא מצליחים. גזרתם גזרה במידה כנגד מידה, מה הם עכבו מתי ישראל מקבורה, גם הם יתעכבו מקבורה, אולם חוסו נא על אנשי ח"ק שאין בכוחם לחפור עוד. ליטול עתה את המת ולהביאו לקבורה ביישוב אחר, אי אפשר, כיון שהדרכים מקולקלות בגלל השלגים והבוץ. אנא ימחול נא הרבי ויאפשר לקבור את הנפטר ברימינוב."

המשמש אך יצא מאוהלו של הצדיק ולפתע נשמעה זעקת הפתעה מפי הקברנים: "האדמה רכה".

הרגבים הסוררים לא התעקשו עוד להישפך פנימה והאדמה הקשה נענתה פתאום להלמות המעדרים. האדמה פתחה את פיה וקלטה את עצמותיו הזקנות של הגבאי כמה דקות לפני שקיעת החמה.

מאז פטירתו של הגבאי עברו בדיוק שלוש יממות!...

(סיפור לשבת - הרב יאיר וינשטוק)

והארץ ימים ארקה האדום עד שהלבינו ראשו וזקנו והפך לארקה הלבן, הרבי הקדוש נסתלק מזה שנים רבות ודבריו נשכחו. ככל שפסו כוחותיו ונחלש, לחשה תקווה נואשת בלבו כי הוא עוד יזכה להיקבר בעירו סמוך לקברי אבותיו. והא ראייה: יומו הולך ומתקרב ורימינוב לא הקיאה אותו מקרבה.

ויחלה ארקה את חוליו האחרון, ויגוע וימות כאחד הצדיקים, בערב שבת חורפית, סמוך מאוד לזמן הדלקת הנרות. "אילו היה מת לפני חצי שעה - עוד היינו מספיקים לקבור אותו לפני שבת".

הלווייתו של הגבאי השלישי נדחתה ליום אחרון, בהגיע השיירה אל בית הקברות התברר כי הקבר טרם נכרה.

"מה הדבר הזה?" זעמו הקברנים על הפועלים כורי הקברים, "מדוע לא חסרתם עדיין את הקבר?" - "מה נעשה?" הצטדקו החופרים והצביעו על החלקה המיועדת, "האדמה קפואה וקשה כסלע, רק כמה שריטות וחריצים דקים הצלחנו לחרוץ בה". "מעולם לא נשמע כדבר הזה" צעקו הקברנים, "וכי היום התחילו לחסור קברים ברימינוב?".

בכוחות משותפים הסתערו כל אנשי הח"ק על האדמה, כשמעדרים וברזלים חדים בידיהם. אך האדמה כאילו התקשתה בכוונה. הם הלמו עד זוב דם והצליחו להיזיז ממקומם גרגרי עפר בודדים.

שבע שעות היה המת מוטל בצד בביזיון. רוב מלווי נפוצו וברחו מאימת הרוח המקפיאה והשלג הקשה אל בתיהם המוסקים, ורק קומץ של בני משפחה ואנשי תבוא קדישא נותרו במקום, חפרו וחפרו עד שהצליחו לכרות בור קטן באדמה.

הקבר היה קטן, אך בלית ברירה, חשבו להשתמש בו. הם נטלו את המת והתקברו אל הבור הכרוי, לתדהמתם, ניגרו ונשפכו רגבי העפר מן התלולית פנימה אל הבור, וכן שניה נסתם הקבר כאילו לא נכרה.

שוב הניחו את המת, והחלו לחפור בשנית. הפעם היתה המלאכה קלה יותר כי העפר היה תחוח. מאידך, על כל כף עפר שכרו - נשפכו פנימה שתיים...

צער ולכן כתיב כאן והיה עקב תשמעון אם יהיה לכם שמחה בעשית המצוה על זה יש שבר בעוה"ז, וזוהי מבואר מ"ש בברית מילה הרחמן הוא יברך את בעל בריה"מ אשר שש לעשות צדק בגילה ישרם ה' פעלו ומשכורתו כפולה, כי יקבל שכר גם בעוה"ז על אשר שש שעשה בשמחה וגם לעוה"ב על המצוה עצמה.

(ויגד יעקב)

ואכלת את כל העמים

יש לפרש עפ"י הידוע שהרה"ק רבי זושא ז"ע היה מברך את כל אחד בלשון הזה: "תהי בריא וחזק כמו גוי" והסביר עצמו שלפעמים האדם אינו ראוי לברכה מ"מ מגיע לו שהרי הגוי שאינו מקיים שום מצוה ממצוות התורה והוא בריא אולם, כל שכן בר ישראל שיש לו בודאי כמה מצוות ראוי שיהיה בריא מ"מ, וזה מרומז כאן בפסוק "ואכלת" שתאכל כל טוב בעוה"ז, ואם מדת הדין יקטרג שלא מגיע לך אומר הפסוק "את כל העמים" הנה כל העמים מלאים כל טוב ברובם יושבים שלווים ושקטים ואע"פ שאין להם שום מצוה א"כ כ"ש בר ישראל בני מלך המלכים שיקבלו מהקב"ה כל טוב.

(מנורת זהב)

לא במסכנות תאכל בה לחם

העני דרכו לשבוע מלחם כי אין לו לבשר ודגים וכל מטעמים מוש"כ העשיר, אבל הלחם שבארץ ישראל יהיה טוב מאוד גם לעשירים והם יאכלו אותו מעושר וזהו אשר לא במסכנות תאכל בה לחם כי יהיה"ה טעם מן שטעמו במדבר.

(רבי יהודה אסאד ז"ע)

כל חולי וכו' לא ישימם בך ונתנם בכל שונאך

ויש להבין איזה תועלת יש ומה איכפת לנו שה' יתן המחלות לכל השונאים, ומתוך הספורנו שבידוע מחלת השחין הוא מחלה מדבקת מאוד את כל המתקרב לאדם המוכה שחין, לכן בא ה' לבשר שלמרות שהאומות העולם שונאי ישראל יקבלו המחלות המדבקות אבל בני" לא ידבקו מהם, ויש לפרש דהנה שכר מצות ביקור חולים גדולה מאוד וכמ"ש חז"ל על הפסוק: (תהליך מא) 'אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטוהו', שהמבקר את הדל שהוא החולה ניצל מדין גיהנום "רעה" נקרא גיהנום, וזהו ביום רעה ימלטוהו ה', והנה כמו שאמרו שצריך לפרנס עניים נוכרים מפני דרכי שלום כן צריכים לבקר חולים נכרים מפני דרכי

מזה ברכות

ועתה ישראל 'מה' ה"א שואל מעמך

חז"ל אמרו אל תקרא מה אלא מאה שהקב"ה דורש מכל אדם לומר בכל יום מאה ברכות, זה היה תקנת דוד המלך ע"ה כשראה שיש מגפה רח"ל. בפסוק זה יש תשעים ותשע אותיות ואם תקרא מאה במקום מה יהי מאה אותיות לרמז על מאה ברכות לומר בכל יום.

כתוב בנביא (מיכה ו') הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך, **ממך** בגימטריא מאה שה' דורש לומר מאה ברכות בכל יום.

(בעל הטורים)

מודים אנחנו לך

מודים בגימטריא מאה אנו מודים לה' באמירת מאה ברכות בכל יום.

(שם)

הרחב 'פיך' ואמלאהו

הרחב את האותיות "פה", כלומר: תעשה מהאותיות פה במילוי פ"ה ה" גמטריא מאה, שיש לאדם למלאות פיו במאה ברכות ואז ה' ימלאהו כל משאלות ליבו לטובה.

(בן איש חי)

שלום אם הוא אדם חשוב, וע"כ מאחר שהש"ת הבטיח שלא יהיה בנו שום מחלות א"כ נפסיד ח"ו המצוה של בקור חולים ע"כ הבטיח לנו ה' ונתנם בכל שונאך שכל המחלות ילכו לאומות העולם ושם תוכל לקיים אצלם מצות ביקור חולים.

(רבי יודא אסאד ז"ע מפי אבא זצ"ל)

כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל

מה שאמרו חז"ל תורה מתשת כוחו של אדם, היינו מי שהוא לומד תורה אזי התורה מתשת כוחו של האדם שלא יאמר כוחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה כי המאור שבתורה מלמדו שהש"ת הוא הנותן לאדם כח לעשות חיל.

(רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב ז"ע)

ויענך וירעיבך

בליקוט הובא מכאן שמדליקין נרות לשבת, וצריך להבין איך לומדים זאת מפסוק זה? ונראה, שאמרו חז"ל ביומא ע"ד: שבנ"י התרעמו על המן כיון שלא ראו בעיניהם את המאכלים ורק הרגישו את הטעם ולכן לא באו לידי שובע, כי הסומא אוכל ואינו שבע. והנה הדלקת הנר מטרתו שיראה מה שאוכל ומתוך כך ישבע ויתענג בסעודתו, והנה היות שאכילת המן ה"י להם עניו ונשארו רעבים לומדים מזה שצריך להדליק נרות לשבת שיראה וישבע ממאכלי שבת,

ויוכל לקיים וקראת לשבת עונג: (החיד"א זצ"ל)

ואכלת ושבעת וכו' על הארץ הטובה אשר נתן לך יש להבין מדוע דוקא ושבעת בארץ ישראל ולא בחו"ל? דהנה איתא בגיטין ע. אכול שליש ושנה שליש והנה שליש לכשתכעס תעמוד על מילואך. כי הכעס ימלא את המקום הריק ולא יבקע כרסו מתוך כעס, ובמס' נדרים כב דרש על הפסוק ונתן ה' לך שם לך רגז קאי על בבל כשילכו שם לגלות, אבל בא"י לא יהי כעס ורגזה וא"כ שפיר אמר כאן ואכלת ושבעת ולא תצטרך להשאיר שליש ריק שמה יכעס כי מדובר על הארץ הטובה זה ארץ ישראל ואין בה כעס ורגזה.

(פנים יפות)

ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם

וקשה למה לא נאמר כמו בפרשה ראשונה 'ובכל מאורכם?'. ונראה דהנה כתב הרמ"א בשו"ע או"ח סי' תרנ"ו, דעל מצות עשה מצוה לאדם ליתן עד שליש ממנו להיודור נוסף ואל יבזבז יותר מחומש מנכסיו, אבל על מצות לא תעשה כדי שלא יעבור יתן כל ממנו, ופרשה ראשונה מדובר בקבלת עול מלכות שמים וע"ז צריך ליתן כל ממנו שלא יפגום ביחוד ה' ואמונת ה' ולכן כתוב ובכל מאורך, מוש"כ בפ' והיה אם שמוע מדובר בקבלת עול מצוות שאין להוציא יותר מחומש לכן לא כתיב ובכל מאורכם.

(הקד"צ מרוזין ז"ע)

אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד עושה משפט יתום ואלמנה ואוהב גר וכו'

ויש להבין דברי רש"י עה"פ ולא יקח שוחד לפייסו בממונו, מה שייך ליתן ממונו להקב"ה, ומה הקשר של עושה משפט יתום ואלמנה ללא יקח שוחד האם רק זה שבחו של הקב"ה. והאם רק לגר נתן ה' לחם ושמלה? ויש לומר שהמדובר באנשים עוברי עבירות שרוצים לכסות מצפונם ע"י נתינת צדקות ועזרה ליתום ואלמנה ולעזור לגר שאין לו קרובים וע"ז אומר הכתוב לא יקח שוחד, ואיזה שוחד, שאדם עושה משפט ליתום להצילו ולהיטיב מצבו או ליתן לחם ושמלה לגר, ואפילו שזה מצוות גדולות. וכן מוש"כ רש"י לפייסו בממונו הכונה לממונו שנותן האדם לצדקה לכפר על עבירות שעשה מבלי לעשות תשובה, לזה ה' לא ישא פנים.

(כתב סופר)